

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARINI İNCELEME

KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı

19 Ocak 2023 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

Sayfa

1.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, Komisyonun bugünkü gündemine ve Komisyona yapılan bireysel başvurulara ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, ikiz çocuk dünyaya getiren yasama uzmanı Zeynep Doğru Oruç'u tebrik ettiğine ilişkin açıklaması

III.- KARARLAR

1.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Espiye (Giresun) Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Bolu Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ve Almanya Berlin Heidering Cezaevi İnceleme Raporu'nun birlikte görüşülmesine ilişkin karar

IV.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELELER

1.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Espiye (Giresun) Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Bolu Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ve Almanya Berlin Heidering Cezaevi İnceleme Raporu'na ilişkin görüşmeler

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi'nin, 18/12/2022 tarihli ve altı yaşındaki bir çocuğun cinsel istismarının araştırılmasıyla ilgili bir komisyon kurulmasını içeren dilekçelerini geri aldıklarına ilişkin açıklaması

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

2'nci Toplantı

19 Ocak 2023 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, saat 10.41'de açıldı.

Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu, Komisyonun bugünkü gündemine ve Komisyona yapılan bireysel başvurulara,

İkiz çocuk dünyaya getiren yasama uzmanı Zeynep Doğru Oruç'u tebrik ettiğine,
İlişkin açıklama yaptı.

Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Espiye (Giresun) Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Bolu Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ve Almanya Berlin Heidering Cezaevi İnceleme Raporu'nun birlikte görüşülmesine ilişkin karar kabul edildi.

Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Espiye (Giresun) Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu, görüşmeleri tamamlanarak oy birliğiyle kabul edildi.

Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Bolu Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu, görüşmeleri tamamlanarak oy birliğiyle kabul edildi.

Almanya Berlin Heidering Cezaevi İncelemesi Raporu, görüşmeleri tamamlanarak oy birliğiyle kabul edildi.

Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi, 18/12/2022 tarihli ve altı yaşındaki bir çocuğun cinsel istismarının araştırılmasıyla ilgili bir komisyon kurulmasını içeren dilekçelerini geri aldıklarına ilişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, saat 11.48'de toplantıya son verildi.

19 Ocak 2022 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.41

BAŞKAN: Hakan ÇAVUŞOĞLU (Bursa)

BAŞKAN VEKİLİ: Mahmut Atilla KAYA (İzmir)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa Sezgin TANRIKULU (İstanbul)

SÖZCÜ: Osman Nuri GÜLAÇAR (Van)

KÂTİP: Fatma KURTULAN (Mersin)

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Komisyonumuzun sayın üyeleri, değerli basın mensupları, Adalet Bakanlığımızdan katılan Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürümüz, değerli bürokratlarımız, kıymetli katılımcılar; öncelikle sizleri saygı ve muhabbetle selamlıyorum. Toplantımıza hoş geldiniz demek istiyorum.

Yeterli çoğunluğumuz vardır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun 27'nci Toplantısı'nı açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, Komisyonun bugünkü gündemine ve Komisyona yapılan bireysel başvurulara ilişkin açıklaması

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Komisyonumuzun değerli üyeleri, bugün, Komisyonumuz bünyesinde kurulan Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu tarafından tanzim olunan Espiye Giresun Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu, Bolu Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ve Almanya İnceleme Raporu'nu görüşmek üzere toplanmış bulunuyoruz.

Gündemimize geçmeden önce, Komisyonumuza yapılan bireysel başvurularla ilgili olarak sizleri bilgilendirmek istiyorum.

Komisyonumuza 27'nci Yasama Döneminde, 18 Ocak 2023 tarihi itibarıyla toplam 13.178 başvuru yapılmıştır. Bu başvurulardan 12.634 adedine işlem yapılmıştır. Bekleyen başvuru sayısı 542'dir. Komisyonumuzca işleme alınan başvuruların konularına göre dağılımı aşağıdaki gibidir:

Cezaevlerinden gelen dilekçelerimiz toplam 9.450 -gördüğünüz gibi, 13.178 rakamına karşılık 9.450; başvurular çok büyük bir oranda cezaevlerinden geliyor- yargıya ilişkin sorunlar -bunlar daha ziyade yargı kararlarından memnuniyetsizliğe ilişkin başvurular- onlar da 2.654; yasal düzenleme talepleri var, 736; yerinde inceleme talebi var, 481; kolluk uygulamalarına ilişkin 296, memur sorunları 161, yardım talepleri var, 160; işçilerin kimi problemleriyle ilgili dile getirmiş olduğu başvuru ve talepler var, 123; üniversite ve YÖK'ün ilgi alanına giren konularla ilgili başvurular var, onlar 71 adet; yine sosyal güvenlik işlemleriyle ilgili gelen başvurular var, 65 adet; engelli bireylerden gelenler var, 55 adet; Komisyonumuzun girişimde bulunması talebiyle ilgili 39 adet, yurt dışında yaşayan Türklerin göndermiş oldukları ve onlarla ilgili başvurular 30 adet, yabancıların göndermiş oldukları 36 adet, taşınmazlara müteallik başvurular var, onlar 34 adet, güvenlik soruşturması konularına ilişkin gelenler var, onlar 30 adet; askerlikle ilgili konularda gelen başvurular var, 20 adet; yine memuriyet sınavlarıyla

ilgili gelen başvurular var, onlar 13 adet; yabancı ülkelerde bölgeler ve uluslararası kuruluşlarla alakalı başvurular var, 7 adet; bir de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvuru için yardım talebi var, o da 1 adet.

III.- KARARLAR

1.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Espiye (Giresun) Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Bolu Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ve Almanya Berlin Heidering Cezaevi İnceleme Raporu'nun birlikte görüşülmesine ilişkin karar

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Değerli üyelerimiz, şimdi gündemimizde yer alan raporların görüşmelerine başlayacağız. Usul ekonomisi açısından uygun görülmesi durumunda raporları birlikte görüşerek ayrı ayrı oylarınıza sunmak istiyorum; bu nedenle oylarınıza müracaat edeceğim.

Espiye Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'nun, Bolu Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'nun ve Almanya Berlin Heidering Cezaevindeki yapılan incelemeyle ilgili raporun birlikte görüşülmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum.

IV.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Espiye (Giresun) Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Bolu Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ve Almanya Berlin Heidering Cezaevi İnceleme Raporu'na ilişkin görüşmeler ()*

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Alt Komisyon Başkanımız İbrahim Yurdunuseven'den öncelikle Almanya'yla ilgili açıklamalarda bulunmasını, akabinde diğer raporlarla ilgili ayrıca söz vereceğimi ifade ediyorum. Almanya raporunu okuduysanız dikkat çekici hususlar var. Burada, Sayın Genel Müdürlüğümüzün de huzurunda onları da bir tartışmak isteriz açıkçası. Akabinde diğer raporlarımıza geçeceğiz.

İbrahim Bey, buyurun.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, Adalet Bakanlığımızın değerli bürokratları, değerli basın mensupları; ben de hepimizi saygıyla selamlıyorum.

20 ila 23 Eylül 2022 tarihleri arasında heyetimizin yaptığı Almanya Heidering Cezaevindeki incelemeyle ilgili kısaca bilgi vermek istiyorum. Heidering Ceza İnfaz Kurumu yeni inşa edilmiş olması hasebiyle Berlin'deki en son ve en modern cezaevi. Bu noktada, daha Komisyon raporumuzun başında, özellikle Berlin ve Almanya'daki tüm ceza infaz kurumlarının hepsinin Heidering Cezaevi standardında olmadığını belirtmek istiyoruz. Zira, Berlin'de ve Almanya'da bulunan ceza infaz kurumlarının bir çoğu hâlâ eski binalar, hatta yüz kırk yıldır kesintisiz kullanılan cezaevi de bulunmakta.

Heidering Ceza İnfaz Kurumunda erkek hükümlü ve tutuklular bulundurulmakta. Kapasite 647 kişi olup kapasitenin üzerine çıkılmamaya gayret edilmekte çünkü buradaki amaç hükümlü ve tutuklular barındırıldığında ekonomik verimlilik düşüğünden kapasiteye uygun barındırma hedefine dikkat edilmekte. Bizim ziyarette bulunduğumuz Eylül 2022 tarihi itibarıyla en son 530 civarında hükümlü ve

* 1/12/2022 tarihli Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu tutanakları; Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Espiye (Giresun) Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile Bolu Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu ve Almanya Berlin Heidering Cezaevi İnceleme Raporu tutanağına eklidir.

tutuklu bulunmaktaydı. Kurumda barındırılan hükümlülerin yüzde 61'i yabancı uyruklu ve kurumda bulunan Türk vatandaşı veya Türk kökenli hükümlü oranı da toplam hükümlülerin yüzde 28'i. Genel olarak Almanya'nın tamamını sorduğumuzda hükümlü oranının yüzde 25 olduğu, bu oranın maalesef Berlin'de daha yüksek olduğu söylendi.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Türklerin mi?

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Berlin'de bizim ziyaret ettiğimiz cezaevinde Türklerin ortalaması yüzde 28 ama tüm Almanya'da yüzde 25 civarında olduğu söylendi.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Çok var ya.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Genelde suç tiplerinde uyuşturucu ve istismar suçları birinci sırada bulunmakta. Kurumda hükümlü ve tutuklular tekli odada barındırılmakta. Koğuş sistemi olmadığından birden fazla barındırma çok nadir ama her hükümlü veya tutuklu mutlaka tek kişilik odada barındırılıyor. Tekli oda sisteminin tercih edilme nedeni: Bireyselliğin sağlanabilmesi ve hükümlülerin başka alt kültürün baskısı altına girmesinin önlenmesidir. Bazen tekli odaların da birbirine bağlantılı odalar olduğunu gördük, bazı ihtiyaçlar olması durumunda veya sıkıntı olması durumunda yan odayı açarak müdahale edeceklerinden dolayı böyle bir bağlantı yaptıklarını da bize söylediler. Kurumda şu dikkatimizi çekti: Tekli odalarda barındırılmış olmalarına rağmen günde yaklaşık 5 defa sayım yapılıyor. Sabah 06.15 uyanma, sonra 10.00, 12.05, 14.55 ve en son yatarken 21.20'de 5 defa sayım yapıldığı bize söylendi. "Hem tek kişi odada kalması hem de bu kadar fazla sayım yapılmasının sebebi nedir?" dedik. Hükümlü veya tutuklunun odasından fazla uzaklaşmasının önlenmesi ve sağlığıyla ilgili herhangi bir sıkıntı çıktığında anında müdahale edebilmek amacıyla bu kadar çok sayım yapıldığını belirttiler. Sabah uandıktan sonra, saat 10.00 kahvaltısından sonra hükümlü ve tutuklular genelde bireyselleşmek adına çalışma ortamlarına ya da "arazi" dediğimiz dışarıya gönderilmekte. Orada hükümlü sayısının yaklaşık yüzde 80'inin herhangi bir işte çalıştırıldığını gördük.

Odaların tamamında altyapı ve işletmeyi özel bir şirket üstlenmiş ve sabit hatlı bir telefon sistemi kurulmuş. Telefon ücreti hükümlü ve tutuklu tarafından ödeniyor. Dolayısıyla, ücretini ödediği miktar kadar telefonla görüşebiliyor, bir sınır yok, yani istediği kadar telefon görüşmesi yapabiliyor ama ücretini ödemek şartıyla. Telefon görüşmeleri kural olarak dinlenmiyor ama istisnai durumlarda, güvenlikle ilgili sıkıntılar olduğu durumlarda kendileri dinlediklerini beyan ettiler. Her odada hükümlü ve tutuklu tarafından bedeli ödenen bir televizyon bulunmakta. Yine, girişte hükümlü ve tutuklunun üzerindeki bütün kıyafetlerin çıkarılmak suretiyle detaylı arama yapıldığı ve bu esnada kişiye önlük verilmediği bize söylendi. Ayrıca, yine burada görmüştük, İsveç'te de görmüştük, kurumda tek tip elbise uygulaması devam etmekte. Kurum kütüphanesini ve bilgisayar odalarını da incelediğimizde de bilgisayar odası randevu sistemine göre çalışmakta, buradan haftada iki saate kadar da hükümlü ve tutuklular yararlanabilmektedir. Odalara baktığımızda, odalar 10 metrekare civarında; 1 yatak, 1 masa, 1 sandalye şeklinde, içeride tuvalet bulunmakla birlikte duş tertibatı bulunmamakta, ortak duş kullanım alanlarından yararlanmaktalar. Yine, hükümlü ve tutukluların kendi yemeğini yapabildiğini gördük. Burada ortak mutfak alanları var, burada istediği alışverişi yapıp kendi yemeğini kendisi yapabildiğini ama ücretini karşılayamadıklarını veya karşılayamayacaklarını beyan edenlere de yine ilgili şirket tarafından ücretsiz yemek temin edildiğini tespit ettik. Ayda 2 defa kurumdan tedarik malzemesi talep etme hakkı var, yemek için tedarik yapabiliyor. Hükümlü ve tutukluların gazete ve süreli yayın almasında kural olarak bir yasak olmamakla beraber yine her şeyde söylediğimiz gibi devletin ve kurumun güvenliği açısından tehlikeye düşüren kitap ve diğer yayınlar yasaklanabilmekte ve teslim alınmamakta. Hükümlülerin mahrem görüş yapma hakkı bulunmakta, ayda 1 defa üç saatliğine eşle mahremiyet sağlanarak bir görüş sağlanmakta, burada evlilik zorunluluğu aranmamakta

sadece duygusal bağ arandığı bize söylendi, dolayısıyla bu bize biraz ters geldi tabii ki. Açık görüşlerin yapıldığı alanlar incelendiğinde bu alanların sade ve aydınlık olduğu, aydınlık olacağı şekilde tasarlandığı, ortam girdiğiniz andan itibaren hiç ışık kullanılmadan, elektrik kullanılmadan günün ışığını alabilen bir modernlikte, biraz önce söylemiştik Heidering Almanya'nın en modern cezaevi. Işıklandırma sistemi çok güzel, hava aydınlığı kullanılacak şekilde ayarlanmış, hangi alana giderseniz gidin hem görüş alanı hem cezaevi hem koşullar tamamen gün ışığıyla yani ışık olduğu müddetçe elektrik kullanılmadan aydınlatılabilecek bir nitelikte, bir mimaride tasarlanmış. Bu yönden mimarisi bize için çok değişik geldi ve burada o bizim için önemliydi. Burada kurumda bulunan hükümlü ve tutukluların çalıştıkları iş alanları da incelenmişti bunu Alt Komisyonunda da anlattım fakat burada da yine tekrar etmekte fayda görüyorum çünkü gerçekten güzel bir sistem oluşturmuşlar; büyük bir fabrika gibi düşünün, bu fabrikanın içerisinde yani normal vatandaş sanki cezaevinden fabrikaya değil de evinden fabrikaya gidiyormuş gibi düşünün, büyük geniş alanlar ve içerisinde bölümler yapmışlar, her bölümde farklı işler yapılabilir, aynı alanda birden fazla iş kolunda hizmet veriliyor. Yapılan işlerin dönemsel olduğu ve değişiklik gösterdiği güneş paneli parçaları birleştirme, ahşap işi, tohum ayırma, paketleme gibi işler farklı farklı bölümlerde aynı anda yapılabilir ve dolayısıyla yüzde 80'in belki yüzde 40-50'si o alanda idi aynı anda dolayısıyla sanki bir fabrika ortamında çalışıyormuş gibi hükümlü ve tutuklunun sosyalleşmesi anlamında önemli bizim için. Yaklaşık 10 euro ücret alıyor günlük. Bu 530 kişinin 400 kadarı da bu atölyede biraz önce söylediğim gibi, 100 kadarı da peyzaj ve bahçe düzenlemesinde, badanada, bina tamiratında, kantin gibi işlerde kullanılmakta.

Kurumun dışında geniş ihata duvarları yok, burası hükümlü ve tutuklular olduğu için yüksek güvenli değil tabii, dolayısıyla normal bir ortammış gibi bir hava sağlanmaya çalışılmış. Yine burada Berlin'deki Adalet, Çeşitlilik ve Ayrımcılıkla Mücadele Senatörlüğünü ziyaret ettik. Görüşmemizde Almanya'nın federal bir devlet olduğu, her eyaletin de kendisine ait bir ceza sisteminin olduğu, bize belirtildi. Biraz önce söyledim, Berlin'de hapisanelerin yüzde 25-30'unda açık bir şekilde infaz yapılmakta. Berlin'de 7 adet infaz kurumu bulunuyor, bunlardan 2022 yılı içerisinde en son 7 tane cezaevinde 3.500 hükümlü veya tutuklu bulunduğu bize belirtildi.

3 farklı tipte infaz kurumları var Berlin'de; normal, açık, kapalı ve bir de yüksek güvenli ceza infaz kurumu dediğimiz kurumlar. Bunların tamamında suç tipi ayırt edilmeksizin her hükümlünün açık ceza infaz kurumuna ayrılabilme hakkı var yani hangi suçu işlersen işlesin açık cezaevine gitme hakkı var. Bunun nasıl yapılacağına, kararın nasıl uygulanacağına, infazın nasıl uygulanacağına hâkimler karar veriyor. Tutuksuz yargılanıp da mahkûmiyet kararı kesinleşenlere öncelikle hükmü olunan cezayı bildiren ve açık ceza kurumuna teslim olmasını gerektiren bir mektup gönderiliyor. Kuruma teslim olmasından sonra psikolog veya sosyal çalışmacılardan oluşturulan bir kurul tarafından cezanın nasıl şekilde infaz edileceğine karar veriliyor ve hâkim tarafından infaza başlanıyor.

Yine şartlı salıverme dediğimiz hususlar mahkemeler tarafından yerine getirilmekte, karar verilmekte.

Bizim bu şekilde bir Komisyon tespitimiz vardır Başkanım, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU - Ben çok teşekkür ediyorum.

Alt Komisyonumuz gittiği için ben o ziyarette değildim ama raporu okuduğum zaman herhâlde standartları en yüksek cezaevlerinden bir tanesi olsa gerek Avrupa ülkeleri arasında, öyle gibi duruyor, değişik uygulamaları var tabii. Burada tabii, Berlin Cezaevinin bütün Almanya'da yeknesak bir şekilde uygulanmadığını ve bunun da tartışmalara sebep olduğunu, hâlâ eski cezaevlerin de mi infaz edilsin; yoksa bu şekilde yeni cezaevleri yapılarak mı infaz edilsin tartışmasının da yürümekte olduğunu, dolayısıyla bu ceza ve infaz sisteminin ne getirip ne getirmeyeceği konusunda bir tartışma bulunduğunu

da özellikle raporda arkadaşlarımız yazmışlar; ben oradan da müşahede ettim. Ama şu bir gerçek ki herhâlde standartları en yüksek cezaevlerinden bir tanesi gibi duruyor. Bizim yurt dışındaki cezaevlerini ziyaret etme amacımız aslında mukayeseyi yapabilmek, kendi cezaevlerimizle mukayese yapabilmek. Gördüğüm kadarıyla, hem İsveç... İsveç'teki olumsuz örnekler çok fazla, İsveç'le mukayese ettiğimiz takdirde biz İsveç'ten fersah fersah insan hakları bağlamında, ceza ve infaz yöntemi bakımından, fiziki şartlar bakımından çok daha öndeyiz; onu açıklıkla ifade edebilirim. Burada önde olduğumuz yerler var, geride kaldığımız yerler de var. Tabii bu Almanya'da da tartışılan bir şey, dolayısıyla orada da tam bir mutabakat sağlanmış değil bu anlamda gördüğüm kadarıyla ama maksimum seviyede standartların gelişmiş olduğunu görüyoruz.

Birkaç hususun burada ben de altını çizmek istiyorum. Tabii, özellikle bu yabancı oranı meselesi Sayın Genel Müdürüm, şimdi diyor ki: "Kurumda barınan hükümlülerin yüzde 61'i -bakın, dikkat edin-yabancı uyruklu hükümlülerden oluşmaktadır." Şimdi, bu rakam inanılmaz bir rakam, bazen bizde de Türkiye içerisinde yabancıların suç oranlarıyla ilgili tartışmalar yapılıyor yani bizde tabii oranlamalara bakıldığı zaman işte "yüzde 1, yüzde 2" gibi telaffuz ediliyor rakamlar, burada baktığımızda yüzde 61; bu, dikkat çekici bir oran. Biz de bu oran sizde var mı, yok mu bilmek istiyoruz. Burada Almanya genelinde yabancı hükümlü oranı yüzde 25 iken Berlin'de yüzde 28; bunun da Berlin'deki toplumsal çeşitlilikten kaynaklandığını ifade ediyorlar. Ben burada size şunu soracağım: Cezaevlerindeki yabancılik oranımız nedir? Not alın lütfen Sayın Genel Müdürüm, birazdan cevap verin.

Bu, tek kişilik oda meselesi "bireyselliğe önem verilmesi" olarak ifade edilmiş burada. Bu, nasıl gerekçelendirildi onu tabii bilmiyorum konuştunuz mu, bana müphem geldi bireyselleştirme meselesi. Nedendir tek kişilik oda? Tek kişilik odayı ceza infaz sisteminde rehabilitasyon bakımından değerlendirdiğimizde, bilemiyorum tabii, bu konuda benim de kafamda istifham var "Neden tek kişilik oda?" diye, şartları görmedim.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Çalışıyorlar ya akşam belki dinlenmeleri için, yalnızlık önemli...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, anladım.

Tabii burada bir şey daha var, şöyle söyleyeyim: 5 defa arama meselesi; bu enteresan bir şey. Cezaevindeki mahpuslar, hükümlüler, tutuklular sabah saat 6.15'te kaldırılıyor, orda bir sayılıyor -İbrahim Bey de söyledi- saat 10.00'da sayılıyor, iki saat geçmeden bir daha sayılıyor, iki saat geçmeden bir daha sayılıyor ve sonra yatarken saat 21.00 gibi bir daha sayılıyor baktığımız zaman; bu da enteresan geldi yani her ne sebeple olursa olsun bu da değişik bir uygulama olarak geldi.

Tabii, sınırsız telefon görüşmesi meselesi... Bir şirket tarafından... Mesela bu konu da baktığımız zaman bir ileri aşama olarak gözüküyor, sınırsız telefon meselesini mukayese ettiğimizde bir ileri aşama. Tabii ki bunun oradaki, cezaevindeki suç tipleriyle de alakalı tasnifi nedir, ne değildir bilmiyoruz ama onunla ilgili de olabilir.

Bir diğeri tabii detaylı arama... Şimdi, arkadaşlar, tekrardan burada şunu ifade edelim: Bizde "çıplak arama" olarak da kavramsallaştırıldı, sonra "detaylı arama" olarak yönetmelikte değiştirildi. Görüyoruz ki İsveç'e gittiğimizde de Almanya'ya gittiğimizde de -bu arama türü zaten Venedik Kriterleri'ne göre de uygun bir şey- bu arama türü var. Bu, sadece cezaevi güvenliğini ve diğer mahkûmların güvenliğini tesis etmek için ve de suç işlenmesini engellemek için yapılagelen bir uygulama. Ben şunu söyleyeceğim: Artık, ülkemizde eğer kötü niyetli değilse, sınırı aşan uygulamalar söz konusu değilse detaylı arama konusunu bir insan hakkı ihlali olarak telaffuz etmenin bizim ceza ve infaz sistemimize aykırı olduğu düşünüyorum. Geçen defa da söyledim yani kürsüye gelip "Çıplak arama insan haklarına aykırıdır." diyemezsiniz; böyle bir hakkınız yok. Yani bunu özellikle söylemem lazım çünkü bütün dünya ülkelerinde bu detaylı arama var. Niye? Çünkü insanların vücut çukurlarına

bazı suç malzemelerini sakladıklarını artık biliyoruz. Bu ülkemizde de var, dışarıda da var ve bu, tüm demokratik ülkelerde uygulanagelen bir sistem. Bu eleştirilebilir “Çok fazla yapılıyor, kurallara uyulmuyor, insanın onur ve haysiyetini zedeleyecek şekilde yapılıyor, kişilik haklarına aykırı yapılıyor.” diye eleştirilebilir. Bu konuda eğer eksiklikler varsa bunlar da giderilebilir, bunların giderilebilmesi için bütün arkadaşlarımızın ve bizlerin de çaba sarf etmesi gerekebilir ama başlı başına detaylı aramayı bir insan hakkı ihlali olarak telakki edemeyiz; bir kere bunu özellikle ifadelim çünkü bazı arkadaşlarımız -tabii, ben Komisyon üyelerimizi bu konudan muaf tutuyorum- bazı arkadaşlarımız, bilmedikleri için, bunu hakikaten Türkiye Büyük Millet Meclisindeki kürsüde bir insan hakkı ihlali olarak telakki ediyorlar; doğru değil, onu öncelikle ifade edeyim burada.

Kriz odasıyla ilgili... Biz de kriz odası var. Malumunuz, kendisine zarar vereceği ve krize girdiği durumlar için bizde de kriz odası var ama bizdeki kriz odası kendisine zarar vermesini engelleyecek mahiyette dizayn edilmiş, fiziki şartlar ona göre hazırlanmış; burada böyle bir engelleme yok. Bu önemli bir sorunsal olarak karşımızda duruyor çünkü krize giren bir insanın iradesinin bir yerde zedelendiğini düşündüğümüzde kendisine zarar verme ihtimali var. Neden bunun ihmal edildiği de soru işareti; Almanya için söylüyorum.

Banyolar her katta yani odalarda banyolar yok, toplu banyolar var. Ha, yemekler ücretsiz Sayın Genel Müdürüm, yemekler ücretsiz; biz de ücretli. Şimdi bize diyeceksiniz ki: Bizde yemek evet, ücretli ama zaten alamıyoruz yemek ücretlerini. Doğru, madem alamıyorsunuz yani düşünülmesi gerekir; takdir bu konuda sizlerin, burada iyi bir uygulama var çünkü.

Mektupların kural olarak hiçbir şekilde okunmadığı ifade ediliyor “İncelemeden geçmekte, görüşmeler kaydedilmemektir.” deniliyor. “Dışarıdan gelen mektuplar hiçbir şekilde okunmuyor, kural olarak da incelemeden geçmemekte.” deniliyor. Tabii, bunun Türkiye açısından handikaplarının da farkındayız ama bir ileri seviye olarak bunu da ifade edelim.

Şöyle: Eşle görüşme bizde olduğu gibi var ama burada dikkatimizi çeken iyi bir uygulama daha var Sayın Genel Müdürüm. Çocuklu ailelerin -anne, baba, çocuklar- çocuklar ile ebeveyn odası birbirinden bağımsız, oyun odalarıyla beraber ayda 3 defa zaman geçirecek şekilde şartlar oluşturulmuş. Bu da önemli bir şey. Şimdi, tabii, bizi ilk gittiğimiz zaman, Sincan Cezaevinde diğer kardeşler meselesi vardı biliyorsunuz. Şu anda diğer kardeşlerle ilgili bir mesafe aldık mı acaba, bilmiyorum. O konuda bize detaylı bilgi verirseniz... Sadece anne, babasıyla görüşüyor içerideki çocuk, diğer kardeşlerle görüşme imkânı yoktu. Diğer kardeşlerle birlikte, aynı anda, mesela, bir akşam yemeğini birlikte oturup yiyebiliyorlar ayda 3 defa. Bu önemli aslında baktığımız zaman, iyi bir seviye; değerlendirilebilir.

Cezaevlerinde çalıştırılan mahpusların sigortaları orada da bizde de ödenmiyor, değil mi bildiğim kadarıyla?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sağlık sigortası...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sağlık sigortası ödeniyor.

Orada da ödenmiyor, tartışma konusu. Ücret veriyor muyuz?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Veriyoruz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ne kadar veriyoruz? Onu da not alın lütfen.

Bir de şu var: Bu, tabii, başka bir aşama; duvar olmaması, sadece tel olması meselesi. Tabii ki tartışılabilir.

Ha, bir de şu var Sayın Genel Müdürüm: Almanya genelinde her 100 bin kişiden 70’i ceza infaz kurumlarında, bizde her 100 bin kişiden kaçısı ceza infaz kurumunda?

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – 100 bin kişiden 70’i mi dediniz Başkanım?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – 100 bin kişiden 70’i.

Evet, ama yüzde 50’si yabancı uyruklu, bu da enteresan.

Peki, bunlarla ilgili söz vereceğim Sayın Genel Müdürüm; kısa kısa, uzatmadan... Ondan sonra diğer raporlara ayrıca devam edeceğiz.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Ben bir şey daha ekleyebilir miyim Sayın Başkanım?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Bu arada, bizim uzman arkadaşlara teşekkür ediyorum. Kendi bilgileriyle, tercümanlıklarıyla Almanya’daki uygulanan kanun maddelerini de tercüme ederek, bağlayıcı olmamak şartıyla tercüme ederek bu rapora da ekledik; ondan dolayı uzman arkadaşlara teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Erol Bey, buyurun.

Kısa kısa arkadaşlar...

EROL KAVUNCU (Çorum) – Değerli Başkanım, kıymetli arkadaşlar, misafirlerimiz...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Hepsini görüşüp konuşmayacak mıydık?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ben bunun için özel bir şey açtım da.

Çok fazla detaya girmeden Erol Bey...

EROL KAVUNCU (Çorum) – Yok, ben, belki altını çizme babında... Tekrar olsun bazı şeyler.

Evet, gerçekten, en modern cezaevi... Yüz kırk yıllık cezaevi de var ama yani güvenlik ve rehabilite edilmesi anlamında bir cezaevinde beklenen... Belki şu ana kadar bizim gittiğimiz İsveç ve Türkiye’deki diğer cezaevleriyle karşılaştığımız zaman yeni bir pencere açılıyor. Dolayısıyla Bakanlık yetkililerimizin burayı gidip görmelerinde yarar var diye düşünüyorum. Rehabilite, ıslah anlamında o tek kişilik olan odaların İsveç’le veya o, bizim kafamızda canlandırdığımız “hücre” diye tabir edilen veya başka bir şeyle hiç alakası yok yani aydınlık, pencereleri var, aynen 1+1 gibi bir yer yani. Dolayısıyla artı, şimdi, belki 5 sayım, 5 sayım... Neyi sayıyorsunuz? Zaten cezaevindeki hükümlülerin yüzde 80’i çalışıyor, iş yerindeler. Az önce Başkanımın da ifade ettiği gibi, 500 küsur kişiydi, 400 kişi orda çalışıyor, açık bir yer, biz tepeden baktık. Diyelim ki 50’ye 50 çapında bir yeri bölmüşler, bir tarafta ayakkabı, öbür tarafta mobilya vesaire... Şunu söylemeye çalışıyorum: Sempatizan olarak girip de militan olarak çıkma anlamında, rehabilite edilme anlamında yüzde 80’i çalışıyor yani hem kendileri para kazanıyorlar, belki cezaevi idaresine de para kalıyor, örnek bir model. Ha, güvenlik açısından -Sayın Başkanımızın da ifade ettiği gibi- detaylı arama kesinlikle var, artı, ağız içi arama... Dün bir arkadaşımız Meclis kürsüsünden işte “zulüm” “haksızlık...” Falanca mahkûm ağız içi aramaya müsaade etmediği için tedavi olamıyor; işte, şöyle hasta böyle, hasta... Yani iyi de dünyanın her tarafında -sizin de arz ettiğiniz gibi- detaylı arama ve ağız içi arama hukuki ve güvenlik zorunluluğu. Dolayısıyla şunun altını belki tekrar çizmek gerekiyor: Yüzde 80’i çalışıyor; kendi isteğiyle, arzusuyla çalışıyor. Dolayısıyla bizim cezaevlerimizdeki mahkûmların da bir şekilde rehabilite edilmeleri, hayata, topluma kazandırılmaları adına bu ortamın sağlanması gerekir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Çok teşekkür ederim.

Erol Bey, bir kavramınız çok ilginç geldi: “Sempatizan olarak girip militan olarak çıkmak.” Yani bu, üzerinde konuşulması, düşünülmesi gereken bir şey Sayın Genel Müdürüm.

Hemen size söz veriyorum.

Kısa kısa, ondan sonra...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ha, siz de mi söz alacaksınız?

Buyurun Haydar Bey.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sayın Genel Müdürüm karşılaştırır, şöyle: Biz Almanya’ya gitmedik, görmedik ama beraber gittiğimiz ülkede de benzer bir sonuç gördük. Burada, kıyaslama yapalım, evet, örnekleme yapalım ama kıyasladığımız şeyleri de birbirine karıştırmamak lazım, çok farklı ülkeleriz. Özetle şöyle Sayın Başkanım: Almanya’da terör yok ya da böyle “terör” diye tanımlanan bir suç yok...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yani makul düşünen herkes...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Ya da başka bir şey söyleyeyim. Almanya’da 6 milyon oy alan bir siyasi partinin genel başkanı tutuklu değil. Bunu tartışmak için söylemiyorum, şöyle düşünün...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Tartışırım ama.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Tartışalım o zaman. Gerçekten tartışmak için söylemiyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Arkadaşlar, bir şey söyleyeceğim. Arkadaşımız konuşsun, söz almak isteyen varsa vereceğim.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Yani şöyle düşünün arkadaşlar: Bu suçtan alınmış ve ahlak duygusu, edep duygusu başka başka olan kültürlerde böyle bir çıplak aramayla, ayrıntılı aramayla böyle bir kişiyi ülkenize aldığınız zaman onun için onur kırıcı olur, gerçekten yani böyle insan hakkına aykırı olur. Bunu en uç örnek olarak söyledim yani bunu “Vay niye böyle?” diye tartışmak için değil; gerçekten, çok çok farklı ülkeleriz.

Şimdi, onlar beraber banyo yapıyor, birbirinden edep duymuyor, biz böyle bir şeyi yapamayız, çok farklı. Ama, şimdi burada işte yemekler çok iyi, biz yemeği alabiliriz, yemekler çok iyi. Biz de iyileştirebiliriz, iyileştirmeye de çalıştık, üç yıldır uğraşıyoruz, diyoruz ki: Ya, bu iaşeler artsın, mahkûmlar daha rahat, temiz yemek yesin. Dediğiniz gibi bizde de ücretsiz alabilsin, zaten alamıyor. Güvenlik başka bir şey ama mektup kontrolü yapılmıyormuş, biz de yapmayalım da görelim mesela. Ben böyle olsun veya olmasın tartışması anlamında... Çok farklı yani gittik, gördük, örnekleedik. Mesela, Almanya’nın teknolojisini alalım ama tek tip kıyafet, ben karşıyım, tek tip kıyafet olmaz, insanlık onuruna aykırı olduğunu düşünüyorum çünkü insanın psikolojisini bozan bir şey olduğunu düşünüyorum, çok farklı bir şey. O yüzden, Almanya’nın teknolojisini alalım ama cezaevlerini almayalım, bize uymaz. Ben özetle bunu söyleyebilirim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Haydar Beyciğim, teşekkür ediyorum size.

Biz burada bir tespit yapıyoruz, sonuçta, biz bir mukayese de yapıyoruz ama Türkiye’nin terör gerçeğini, farklı sınamalardan geçtiğini, içeridekilerin tavrını, ne yapmaya çalıştığını... Biraz evvel denildi ki “Sempatizan geliyor, militan çıkıyor.” Baktığınız zaman... Yani, sonuç itibarıyla kaç kaçma girişimi var, orada ne kadar kaçma girişimi var? Çıkanlardan ne kadarı suç işliyor, ne kadarı terör eylemine karışmış? Bunların hepsi başka başka bir şey. Biz ilk başta dedik ki: Almanya’nın kendisinde

de zaten tek tip bir uygulama yok, her eyalette farklı uygulama var, bu kendi aralarında da tartışılan bir şey. Biz madem bir cezaevine gittik, tespitleri ortaya koyalım, tespitler bağlamında değerlendirelim. Siz de katkı sağladınız...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – İyi şeylerini alalım Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tabii, elbette ama şöyle: İyi şeyler nereden baktığınıza da bağlı.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Çok farklı, her insana göre değişik muameleler yapılırken...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Dolayısıyla dediğimiz gibi, bir cezaevi incelemesi yapıldı ve bu ceza incelemesi neticesinde tespitlere yer verdik ama burada yabancı oranı ve diğer meseleler önemli aslında.

Sayın Genel Müdürüm, buyurun, söz sizde.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ben de konuşacaktım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Öyle mi?

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Evet.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – O zaman, konuşma hakkınızı şimdi kullanıyorsunuz.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Evet kullanıyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam, buyurun.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ben Ali Haydar’a cevap vereceğim çünkü tutanaklara geçti.

Ali Haydar seni severim biliyorsun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Ben de sizi...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Evet, biliyorum.

Şimdi, şöyle bir cümle söyledin: “Almanya’da 6 milyon oy almış bir partinin genel başkanı içeride değil.” veya “Olmamalı.” gibi bir şey söyledin, o minvalde bir şey söyledin.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Evet, hâlâ oradayım.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Şimdi, o partinin kurulduğu günden beri kaç başkan geçirdiğini biliyor musun? 32. Ben bu konuda güzel bir çalışma yapmış durumdayım. 32 başkan geçirmiş. Şimdi, o başkan 6-7 Ekim olaylarından sonra televizyonlara çıkıp şu mendille alınındaki terleri silerek özür mahiyetinde konuşmalar yaptı mı, yapmadı mı? Yaptı.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Bir parantez, ben de şöyle söyleyeyim...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Bir bitireyim...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Bunlar, söyledikleriniz esas, ben usulen bir şey söyleyeyim. Bunlara girersek burada HDP’den arkadaşların olması lazım vesaire...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Olsalardı, ben olduklarında daha sert oluyorum biliyorsun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Bakın, ülkelerdeki durumu söyledim yani 6 milyon oy almış bir partinin Genel Başkanı... Haklı veya haksız, yazar arkadaşlar... Şöyle diyorum: Yani neden bunlar, neden şunlar falan... Usulen Almanya’dan hem siyasal hem ekonomik farklı olduğumuzu söyledim.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ama, şimdi, sen söylediğin zaman 6 milyon... Bunu söylersen onu illegal hâle getirmiş olursun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Siz bilirsiniz, bu konuya cevap vermem...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Tamam, ben anladım. Söyleyeceğim çok şey var ama kapatacağım. Peki, kolay gelsin.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – Bir cümle söz söyleyebilir miyim?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tabii, Enis beyciğim, buyurun.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – Sevgili Hocam, şimdi demokrasi çitasını Batı’da yüksek, Türkiye’de düşük ya da İran’da çok yüksek, Hindistan’da düşük diye koymak tarihi perspektife uygun değil. Şimdi, burada detaylı arama kıyaslaması yaparken Almanya’yı bir yere koyuyoruz biz yani cezaevinde daha demokratik davranan bir ülke sıfatı atfediyoruz zımni olarak.

Şimdi, ben biraz kıdemli bir vatandaş, eski bir gazeteci olarak Baader-Meinfof’un başına gelenleri hatırlatacağım size yani 5 kişiyi bir gecede Alman hükümeti infaz etti kafalarına silah sıkarak. Şimdi dikkat buyurun, cezaevi koşulu, yüksek güvenlikli cezaevi, içeridekiler terörist, -orada hiçbir tereddüdümüz yok, her tanımıyla terörist yani insan kaçırıyorlar, para istiyorlar, adam öldürüyorlar ve bu suçlardan da hapis yatıyorlar- cezaevine silah sokmak zaten yasak ve bu adamlar 5’ini bir gecede öldürdüler, üstü de kapandı. Ya, bunu da bir hatırlatmak istedim yani örnek aldığımız ülkeleri bazen zımnen çok işimize geldiği gibi etiketliyoruz. Türkiye’de böyle bir olay yaşanmadı, yaşanması hâlinde kıyamet de kopar. Bunu cezaevi sistemimizi övmek için söylemiyorum, sadece cezaevinde sistemimize bir örnek seçeceksek yani doğru seçmekte yarar var. Bu olay da milattan önce yaşanmadı yanlış anlaşılmasın, kırk sene, kırk beş sene önce falan yaşandı.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Enis Bey “Gülün Dikeni” diye bir roman var, okudunuz mu bilmiyorum, Almanya’daki cezaevini anlatan bir romandır yani ve neler yaşadığımı çok açık, birinci ağızdan anlatır, bir kadının anıları.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi, konu konuyu açıyor, bizim tespitlerimiz, rapordaki mündemiç tespitler, en azından burada istifade etmek bağlamında şöyle söyleyeyim arkadaşlar: Ben 1992 yılında Almanya’ya gittim, henüz üniversite ikinci sınıf öğrencisiydim, Münih’te kaldım. Bir kitap gözüme ilişti -oradan gelirken aldım- “Merih’ten Münih’e” diye. Bilir misiniz bilmem, o kitap Türk bir kadın mahkûmun yaşadıklarını konu alan bir romandı yani sizin de dediğiniz gibi biz her zaman şunu söylüyoruz: Batı Batı, Batı... İnsan hakları konusunda Batı’nın geldiği nokta şu anda Türkiye’yle mukayese bile edilemez. Ben bu kadar açık ve net olarak söyleyeceğim, daha fazla konuyu tartışmaya açmak istemiyorum ama mukayese edilemez. Bugün “Batı” dediğiniz şey Akdeniz’de, Ege’de insanların kollarını kelepçeleterek denize atıyor. Ne insan haklarından bahsediyorsunuz siz? Nereden bahsediyorsunuz? 60-70 bin mülteci çocuk kayıp, nerede olduğu bilinmiyor, raporlarla mündemiç.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Birleşmiş Milletlerde...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sonuç itibarıyla, biz neden bahsediyoruz? Bugün, İslamofobi kapsamında Fransa’da yapılanlar, yaşatılanlar, Almanya’da yaşatılanlar... Anouar saldırısını nasıl geçeceğiz? Ne insan hakkından bahsediyoruz? Solingen faciası, NSU davasında çıkan karar, örgütsel yapıya hiçbir şekilde müracaat etmemesi, gitmemesi... Şimdi, bugün, tabii ki bunları konuşacağız, bizim burada demek istediğimiz şey şu: Biz kendimize bakacağız, biz artık bu saatten sonra kendi standartlarımız ve kendi ölçülerimiz ne buna bakacağız.

Sonuç itibarıyla, ben tekrardan şunu söyleyeyim o zaman: Bugün, Avrupa ya da Batı insan hakları bağlamında insanı kamplaştırmıştır, kompartımanlara bölmüştür. Eğer Batılı beyazsanız insan üstünüz, Batılı beyaz değilseniz insan bile değilsiniz. Bakış açısı budur Avrupa'nın, doğrusunu konuşalım.

Peki, çok teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, İnsan Hakları İnceleme Komisyonunun saygıdeğer üyeleri; yüksek heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Biz de Genel Müdürlük olarak hem kendi incelemelerimizden hem bu uluslararası mukayeselerden istifade etmeye çalışıyoruz. Asayiş uygulamaları açısından daha sert uygulamalar görebiliyoruz. İyileştirmeye ilgili örnek almamız gereken, özellikle iyileşme programlarıyla ilgili örnek almamız gereken durumlarla karşılaşıyoruz, bunları kendi uygulamalarımızın içerisine katmaya çalışıyoruz.

Az önce ifade edilen raporda yabancı oranıyla başlanmıştı. Yabancı oranı Almanya'daki rapora göre yüzde 61'miş ülke genelinde, yüzde 28 de Türk varmış Sayın Başkanım, onu o şekilde bir defa daha...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Berlin'de yüzde 61, ülke genelinde yüzde 50.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –Evet, o civarda, o şekilde.

Efendim, bizdeki yabancı oranı yüzde 4,9 -Türkiye'deki toplam orana nispeti yüzde 4,9- toplam 15 bin civarında yabancı hükümlü ve tutuklumuz var ceza infaz kurumlarında.

Tek kişilik oda konusu, hükümlünün rehabilitasyonu ve iyileştirilmesiyle ilgili olumlu olumsuz etkileri tartışılan bir konu ancak burada temel mesele şu: Kişinin tek kişilik odaya kapatılması ya da kişi tek kişilik odada kalırken sosyal hayatını başkalarıyla birlikte geçirmesi, diğer hükümlülerle beraber geçirmesi yani sosyalleşmesi meselesi; ikisini birbirinden belki teknik olarak ayırt etmek gerekiyor. Mesela biz, çocuk ceza infaz kurumlarında -yeni yaptığımız çocuk ceza infaz kurumlarının tamamında- tek kişilik oda düzenine geçtik. Çocukların aynı oda içerisinde tuvalet ve banyoları var, tek kişilik odada kalıyorlar ancak odanın açıldığı sosyal alanda diğer odalarda kalan çocuklarla beraber sosyal zamanlarını, eğitim ve ıslah için yaptığımız programları gerçekleştiriyorlar ama çocuk istirahat etmek istediği zaman güvenliği de sağlanacak şekilde tek kişilik odaya alınmış oldu.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Öğrenci yurtları gibi.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Öğrenci yurtları gibi Sayın Başkanım. Yeni fiziki tercihimiz bu, tüm çocuk ceza infaz kurumlarımız da böyle dizayn ediliyor.

Telefon görüşmesi konusunda, tabii, telefon görüşmesi... Sanıyorum, Almanya'da sesli görüşme var imiş gidilen ceza infaz kurumunda, görüntülü görüşmeye önümüzdeki yıl geçeceklerine dair bir bilgi vardı.

Sayın Başkanım, telefon görüşmesi için tabii, hükümlü koridora çıkarken beraberinde personelle birlikte çıkıyor; bu bir sirkülasyon getiriyor, ceza infaz kurumuna personel zorunluluğu ve yükü getiriyor. O sebeple, daha önceki uygulamamız haftada on dakikayı telefon görüşmesinde, bu yeni görüntülü sisteme geçtikten ve telefon kabinlerini odaların içerisine koyduktan sonra, şu anda haftada

otuz dakika hükümlülerin istedikleri zaman aileleriyle görüşme -görüntülü görüşme- imkânları var ki şu an itibarıyla Komisyona arz etmek isterim, bu haktan istifade edebilen, bu imkândan istifade edebilen 170 bin hükümlüye ulaştık. Ayrıca, eğer hükümlünün ziyaretçisi gelmezse bu süreyi altmış dakikaya çıkarıyoruz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bir parantez açın burada. Telefonla görüşülecek isimler zaten belli kanunen.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –Daha önceden beyan edilmiş kişiler.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –O sistemi belki bir başka zamanda yüksek Komisyonunuza arz ederiz çünkü önemli bir teknolojik altyapıyı kullanıyoruz orada. Hükümlü, daha önce bildirilmiş isimlerden birine ekranda dokunmak suretiyle onunla görüşebiliyor, bunun dışında istediği bir yeri arama imkânı yok.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, karşıdakinin kim olup olmadığını nasıl kontrol ediyorsunuz, onun o olup olmadığını?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sayın Başkanım, sistem süratle geliştiriliyor; karşıdakinin yüz tanıma sistemi... Bir uygulama indiriyoruz telefonlara. Arzu edenler, bu sistemden istifade etmek isteyen cezaevi dışındaki vatandaşlarımız bir uygulama indirerek ceza infaz kurumlarındaki yakınlarıyla görüşebiliyorlar, yüz tanıma sistemini de getiriyoruz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki ama telefonda yüz yok.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –Görüntülü.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Görüntülü değil, normal telefonda?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sayın Başkanım, normal telefonda yanıtılma durumu olabilir, o telefonlarda eğer bu şekilde kötüye kullanma varsa disiplin cezasını gerektiren bir eylem oluyor.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Anladım.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – Zaten kayıt alıyorsunuz.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –Kayıt almıyor, yasal olarak kayıt almıyor.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Anlaşıldı.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –Ama görüntüde bu yanlış da ortadan kaldırılmış olacak.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tabii, şöyle bir şey var: Yani terör örgütlerinin hiyerarşik silsilesi içerisinde talimat verme, talimat alma gibi şeyler de oluyor, onun da farkındayız biz yani biz kendi önlemlerimizi almaya devam edeceğiz.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –Sistemin emniyet aşamaları var Sayın Başkanım, kullanılan bu sistemde.

Detaylı arama konusunda sizin de ifade ettiğiniz gibi yasaların ifade ettiği, yasaların bize görev olarak yüklemiş olduğu detaylı aramanın koşulları, aşamaları ve şekli zaten belli, mevzuatta belli. Bizim özen gösterdiğimiz husus şu: Ceza infaz kurumlarımızda mevzuatta tanımlanan bu şekillere uyulmasına

özen gösteriyoruz, gerekliliklerin yerinde değerlendirilmesine özen gösteriyoruz; bununla ilgili eğitim çalışmalarımızı da yapıyoruz, bununla ilgili kurumlarımızla sıkça da görüşüyoruz. Herhangi bir iddia karşısında da detaylı aramanın gerçekleştiği odalarımızda kamera yok ancak öncesinde ve sonrasındaki kamera görüntülerinden de istifade ederek bu iddianın gerçek olup olmadığını da araştırıyoruz.

Kriz odası yani bizim “yumuşak oda” diye tanımladığımız konuyla ilgili olarak Almanya’daki uygulamaya bir güne kadar tutulabiliyormuş, o şekilde raporda görmüştüm; bizde bu kriz odalarının amacı kişinin kendisine zarar verebilecek durumdayken, ajite durumdayken gerekiyorsa bir sağlık kuruluşuna sevkine kadarki süre içerisinde tutulması. Burası bir yaptırım odası değil, asla böyle değil; burada da özen gösterdiğimiz husus, bu odaların amacı dışında kullanılmaması; bu hususu her yönüyle denetliyoruz ama ajite olmuş bir kişiyi kendisine ve çevresine zarar vermemesi açısından ilk etapta duvarları da yumuşak yapıyla oluşturulmuş bu odalara yine alabiliyoruz.

Banyolarımız bizim her odada var zaten. Mektuplar; yasa gereğince, mevzuat gereğince mektup ve görüşmeler takip ediliyor.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bizim standartlarımız ona henüz hazır değil zaten.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Evet.

Çocuklu ailelerle ilgili -Sayın Başkanım- sordunuz, birinci yargı paketiyle bir düzenleme yapıldı, kardeşler de artık bu görüşmelerden istifade ediyorlar.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ayda kaç defa?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Ayda 1 defa.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, şöyle bir şey söyleyeyim: Bu çocuklu aileler geldiler, aynı masa etrafında oturdular; anne, baba, diğer kardeşler yemek yapıyorlar mı?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Yani bir arada... Bu bizim kastettiğimiz şey -Sayın Başkanım- ödül görüşmesi yani bizim mahrem görüşme dediğimiz görüşme. Orada istediği gibi...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam, o ayrı.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Evet. Kantinden bir şeyler alıp tüketebilirler orada.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hayır ama çocukların olduğu bir yerde diyorum, aile görüşmesinde. Şimdi, şöyle, pembe odaları ayrı bir tarafa koyduk, o değil; çocuklu aileleri...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sayın Başkanım, o mahrem görüş alanına çocuk da gelebiliyor, onu arz ediyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hayır, hayır, tamam, anladım onu.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Evet yani çocuk da mahrem görüş oda... Burada amaç ailece zaman geçirmek, özel zaman geçirmelerini temin etmek Sayın Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – O hükümlünün eşinin tercihiyle çocuklar da beraber olabiliyorlar.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Anladım, tamam.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sayın Başkanım, iş yurtları konusunda bizim ceza infaz kurumlarımızda da...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi, arkadaşım uyardı beni; bizde ödül ama orada hak.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Evet. Sayın Başkanım, bizim açık görüşlerimiz var malumunuz; onlar bir disiplin cezası almadığı sürece hak ama bu mahrem görüş ödül olarak düzenlendi.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam, peki.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Ceza infaz kurumlarında özellikle hükümlü ve tutukluların gönüllü ve rızai bir şekilde çalıştırılmalarının iyileştirilmelerine olan katkısına inanıyoruz; bu anlamda da iş yurdu faaliyetlerini genişleterek arttırıyoruz. Pandemi dolayısıyla bir aksama olmuştu ceza infaz kurumlarında; pandemiden önce bu şekilde çalışanların sayısı yaklaşık 60 bin kişiye çıkmıştı. Ben, Sinop Cezaevini bir kontrol ettim bu raporu okuyunca; yüzde 46 oranında çalışma var Sinop Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda, Açık Ceza İnfaz Kurumunda da yüzde 64 oranında bir çalışma var. Biz buralarda çalışan hükümlülere iş kazası, meslek hastalığı ve analık sigortası yaptırıyoruz; sigortalarımız bunlar Sayın Başkanım. Bunun dışında günlük olarak iç hizmetlerde çalışanlara 30 lira, ustalara 80, kalfalara 75, çıraklara 70, stajyerlere 65 lira ücret veriyoruz. Bunun dışında iş yurdu faaliyetinde çalışanlardan çalıştıkları süreye ilişkin yemek ücreti talep edilmiyor Sayın Başkanım.

Ceza infaz kurumlarımızda 100 bin kişiye düşen hükümlü, tutuklu sayımız 415 kişi; bu rakam yine söz gelimi Amerika’da 505 olarak biliniyor, evet bizde 415 kişi. Avrupa ülkelerine göre bir miktar yüksek olduğu görülüyor ancak burada yüksek heyete şunu arz etmekte yarar görüyorum: Mesela uyuşturucu konusunda bizim ceza infaz kurumlarımızda çok sayıda kişi var, yaygınlık açısından Avrupa’da uyuşturucu kullanımında en az yaygınlığa sahip ülke olmamıza rağmen ceza infaz kurumunda uyuşturucudan dolayı en fazla kişiyi barındıran ülkeyiz; bu bizim ceza politikamızla ilgili, uyuşturucuyla mücadele ya da realiteyi görme biçimimizle ilgili; bu rakamı artıran daha ziyade bizim bu madde bağımlılığı konusundaki yaklaşımımız Sayın Başkan.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Terör var tabii. Şimdi, biz, 15 Temmuz yaşadık yani bu mukayese olması açısından değil, bunu özellikle sorduk. Yoksa Türkiye’nin hangi şartlardan geçtiğini ve neler yaşadığını biliyorum Sayın Genel Müdürüm.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – İaşelerle ilgili Sayın Vekilimizin son incelemelerde bir şeyi olmuştu. 16-15 Kasım 2022 tarihinde malumunuz olduğu üzere iaşeler artırılmış oldu. Şu an itibarıyla ceza infaz kurumlarımızda iاشة açısından herhangi bir yakınma kalmamıştır Sayın Başkanım.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Kaç lira?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sayın Vekilim, şu anda 50 lira oldu. Çocuk hükümlü ve tutuklular için 75 lira, annesiyle birlikte kalan çocuklar için ayrıca bir 75 lira, anneye verilenin dışında bir 75 lira.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – 50 artı 75 lira mı?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Evet.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Çok teşekkür ediyorum.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sağ olun Sayın Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – İbrahim Bey, hemen diğer 2 raporla ilgili... Zaten daha önceki raporlarla örtüşen çok konu var; kısaca, hemen çok hızlı bir şekilde...

Buyurun.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

14 Kasım 2022 tarihinde Giresun Espiye’yi ziyaret ettik. Yine, klasik şeylerimiz var ama ben hızlı bir şekilde geçmek istiyorum.

Burada, kurum personelinin bazen kötü davrandığı yönünde şikâyet vardı. Detaylı aramada bir kısmı örtü verildiğini söylüyor, bir kısmı verilmediğini söylüyor. Türkçe bilmeyen hükümlü ve tutukluların revire çıkmakta sorun yaşadığı bu nedenle sağlıklı iletişimin sağlanamadığı. Su kotasının dolması durumunda zaman zaman suların açıldığı; suyun yeterli olduğu. Yemek kalitesinin son zamanlarda düştüğü iddiası vardı. Hastaneye gitmekte sıkıntı yaşadıkları, sevk alamadıkları, kurum revirine çıkmakta sevk alamadıklarını, psikiyatriye sevk edilmelerinin de kabul edilmediği. Kantinden radyo aldıklarını ama kanal çekmediği için bunun bir anten gibi kullanıldığından dolayı disiplin cezası verildiği. Bazı gazetelerin gelmediği. Yine, üniversitede okuyan hükümlülerin elektronik ortamda sınavlara katılmalarına izin verilmediği. Yine, nakille ilgili şikâyetlerimiz var. Kırk beş dakika görüşme süresi kullandırıldığı. Bazı hükümlülere telefon görüşmeleri yaptırılmadığı, bazılarının ise telefon görüşmelerinin haftada on dakikayla sınırlandırıldığı. Özellikle, dikkatimizi çeken bir şey oldu; kargoların tesliminden itibaren iki ay sonra malzemenin kendilerine verildiği iddia ediliyor onun için çok geç bir zaman yani gelen kargolar geç teslim ediliyor. Yine, elektrik faturalarının çok yüksek olduğu şikâyeti var. Kurumda sosyal faaliyet olarak spor yaptırıldığı ama sadece koşuşun kendi içerisinde spor yaptığı, diğer koşuşlarla bir araya gelemedikleri, görüşme yapamadıkları. Kendilerine burada top verilmesini özellikle istiyorlar Giresun Espiye’de. Çünkü top verilirse oradaki bazı alarm sistemlerinin çalıştığını söyledi cezaevi yetkilileri; bu nedenle top verilemediğini ama o dar alanda en azından top oynamak istediklerini belirttiler. Yine, ilginç bir şey; hükümlü ve tutuklu aileleri tarafından yatırılan paraların faizinin ne olduğu yani “Para yatırılıyor ama bunu faizde değerlendiriyorsunuz, bize niye faizini vermiyorsunuz.” gibi bir talep geldi; bunu Sayın Genel Müdürümüz değerlendirecektir.

Sonra genel değerlendirmeyi Bolu Cezaevinden sonra yapmak üzere Bolu Cezaevine de 21 Kasım günü yine heyetle birlikte ziyareti gerçekleştirdik. Bu ziyaretimizde, genelde personele yönelik bir sıkıntılarının olmadığını, yemeklerin yakın bir tarihe kadar besleyici olmadığını ama istihkak, iaşe bedeli artırıldıktan sonra şu anda yeterli olduğu. Gazete temininde sıkıntı yaşadıklarını. Yine, Espiye’de de aynı şey; uzun süredir gittiğimiz bütün cezaevlerinde ortalama 5 kitapta ama çoğu yerde 10 kitap da verilebiliyordu ama hem Espiye’de hem de Bolu’da 3 kitaptan fazla alamadıklarını iddia ettiler; diğer cezaevlerinde bu sayı daha yüksekti. Bunun sebebini sizden rica edeceğiz. Yine, sohbet ve spor hakkında, bir arada sadece aynı koşuşun yararlandırıldığı, dilekçelere cevap verilmediği, keyfi disiplin cezaları verildiği, elektrik bedellerinin yüksek olduğu, bilgisayar kullanımına izin verilmediği sınırlı sayıda olduğundan dolayı. Bolvadin T Tipi Cezaevinde, yine, personelle sorun yaşanmadığı, özellikle dış sevkte sıkıntı yaşadıklarını, yine burada kelepçeli muayene ve ağız aramasından dolayı tedaviyi kabul etmediklerini belirttiler. Sevk taleplerinin karşılanmadığı, suyla ilgili sıkıntılarının olmadığı, kantin fiyatlarında satılan ürünlerin çok yüksek fiyatlı olduğu, görüşmenin yine kırk beş dakika yapıldığı, fazla olmadığı. Yine, ACEP projesi çerçevesindeki odalarda bulunan kabinlerde ses yalıtımının yetersiz olduğu; dolayısıyla kabin içerisinde görüşen hükümlü ya da tutuklunun görüşmelerinin tamamının dışarıdakiler tarafından dinlendiği söylendi. Bazı suç tiplerine niye görüşme hakkı verilmediği, görüntülü görüşme hakkı verilmedi yönünde şikâyetler oldu. Burada, yine, ağırlaştırılmış müebbet cezalarının aslında tek odada infaz edilmesi gerekirken bütün ağırlaştırılmışların aynı koşuşta, 7-8 kişinin aynı koşuşta birlikte kaldıkları söylendi. Aramalarda ve sayımlarda sıkıntı yaşanmadığı. Yine, elektrik bedellerinin yüksek olduğu şeklinde şikâyetler var. Burada, bütün raporlarımızda da

belirttiğimiz gibi hastane ve muayeneye sevklerde sıkıntı yaşıyoruz; maalesef, hükümlü ve tutuklu sayısına göre bin kişiye 1 doktor sayısı çok yüksek, bunu bütün raporlarımızı dile getirdik, Sağlık Bakanlığıyla irtibata geçilip bu sayının tekrar güncellenmesi gerekiyor, en azından 500 ya da 750 hükümlü ve tutukluya 1 doktor sayısına dönersek zannediyorum biraz daha rahatlayacaklar. Yine, radyo, televizyon yayınlarından, internet imkânlarından özellikle bilgisayar kullanmak isteyenlerin, savunma yapmak isteyenlerin yararlandırılmasını özellikle rica edeceğiz. Ziyaret süreleri fiilen tam kullanılmıyor; koğuştan çıkıştan itibaren süreç başlıyor, bunun da tam saat olarak kullandırılmasını ve bir buçuk saate kadar zorlanmasını talep ediyoruz. Kendi istekleri; nakile biraz daha önem verilmesini, bedellerini kendileri karşıladıkları takdirde nakillerin sağlanmasını, tabii, güvenlik ve diğer hususların da dikkate alınmasını söyleyeceğiz. Yine, iyi hâl değerlendirmelerinde bazı kıstasların yanlış olduğu şikâyeti geldi bize; mesela, bunlardan bir tanesi de koğuşun fazla su tüketmesi. Koğuş çok su tüketiyorsa iyi hâlden dolayı eksi puan aldığı söylendi bize, bunun da yanlış olduğunu biz özellikle belirtmek istiyoruz. Yine, elektrik faturalarıyla ilgili çalışma devam ediyor, bildiğim kadarıyla, onunla ilgili, inşallah, güzel bir haberi sizden bekliyoruz. Beslenme hususunda en son yapılan iâşe artırımları gerçekten tam yerinde oldu; bütçeden önce bu artışı sağladıkları için, yıldan yıla olan artışı daha erken sağladıkları için Bakanlığımıza teşekkür ediyoruz. Dilekçelere bilgi ve dönüş sağlanmasını özellikle belirtmek istiyoruz.

Ben teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Çok teşekkür ediyoruz.

Sayın Alt Komisyon Başkanımızın da açıkladığı üzere, bundan önce 24 yurt içi, 2 yurt dışı cezaevi ziyareti gerçekleştirdik. Ben bu vesileyle başta İbrahim Bey Başkanımız olmak üzere Alt Komisyonumuzun eleştirel yaklaşımlarıyla, olumlu yaklaşımlarıyla katkı veren tüm üyelerine çok teşekkür ediyorum. Şunu ifade edeyim: Biz Komisyon olarak cezaevleri konusunda dönemimize ilişkin epey bir yol aldığımızı görüyoruz; İnsan Hakları Eylem Planı'na yansıyanlar, sonraki düzenlemeler... Şimdi, Genel Müdürüm, elektrikle ilgili düzenleme herhâlde imzada; zaten arz edeceksiniz onu da.

Çok teşekkür ediyorum ben Alt Komisyonumuza.

Herhâlde söz talebi yok.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Bir şey ekleyebilir miyim?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ben oylamaya sunacağım sonra Sayın Genel Müdürüm size söz vereceğim.

İbrahim Bey, buyurun.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Burada, hakikaten özveriyle çalışan uzman arkadaşlara çok teşekkür etmek istiyorum. Yine, bizimle beraber cezaevi ziyaretlerinde bulunan Sayın Genel Müdür Yardımcımız Mehmet Bey'e, yanında gelen diğer arkadaşlara ve tüm vekil arkadaşlara teşekkür ediyorum. Uyum içerisinde, güzel bir çalışma gerçekleştirdik dönem içerisinde. Herkesi kutluyoruz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Gerçekten güzel çalışmalar gerçekleştirdiniz, hep birlikte gerçekleştirdik.

Espiye ve Bolu Cezaevi Raporlarını oylarınıza sunacağım.

Bolu Cezaevi Raporu'nu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Espiye Cezaevi Raporu'nu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Almanya Cezaevi İncelemesi Raporu'muzu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Genel Müdürüm, buyurun, çok kısa lütfen.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sayın Başkanım, önemli başlıklara ilişkin kısa arzlarım olacak müsaadenizle.

Sayın Başkanım, muhterem heyet; görüşme sürelerinin belirlenen limitler içerisinde azami süre olan yarım saat ile bir buçuk saat arası görüşme imkânı vardı. Bu sürenin kullanılması hususunda kurumlarımızla da görüşüyoruz. Bu, biraz da personelden kaynaklanan sıkıntılar ve kurumun yoğunluğuyla ilgili bir problem ama bu konuda kurum idarecilerimizi uyarıyoruz.

Bu kargolarla ilgili zaten yasal bir süre var; hediyeler iki ayda bir verilebiliyor, özellikle kitaplar bu şekilde geliyor. Bir de kargoların güvenlik nedeniyle incelenmesi konusu var; öyle kurumlarımız var ki 2 bin kişiyi aşiyor, gelen kargolar ciddi yekûn tutuyor, onların incelenmesinden kaynaklanan bir problem var ama mümkün olduğunca hızlandırmaya çalışıyoruz.

Espiye'de de Bolu'da da elektrik konusu ifade edildi. Eşya yönetmeliğinde Sayın Bakanımızın da basına açıkladığı gibi önemli bir değişiklik yaptık; İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunda da sıkça gündeme getirilen elektrik ücretlerini ticarethane statüsüyle alınması konusunda kurumlarımızın elektrik ücretlerini ticarethane statüsünden çıkaramadık ancak hükümlülerden alınacak kısmı mesken tarifesine uygun hâle getirdik. Bunu eşya yönetmeliğiyle düzenledik, dolayısıyla biz, hükümlülerin bu işten mağduriyetini önlemiş, ortadan kaldırmış olduk. Bu yönetmelik önümüzdeki hafta inşallah yayımlanacaktır, Sayın Bakanımız da bunun açıklamasını yaptı.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Açar mısınız nasıl olacak? Çünkü biz kurum olarak yani Bakanlık olarak ticarethane olarak ödüyoruz.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Bütün kurumlar gibi.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – Anladığım kadarıyla o şartları sebebiyle hâlâ ticarethane yapacaksınız...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Bütün kurumlar öyle Sayın Vekilim.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Bütün okullar bile, camiler bile, her yer yani aslında ticarethane olarak... Şimdi, bize ticarethane olarak fatura geldi ya, biz mahkûma, içerideki kişi sayısı kadar, hangi oranda, nasıl böleceğiz? Bunu nasıl düzenleyeceksiniz?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Biz bunu zaten süzüyorduk Sayın Vekilim, içeride tüm elektrik giderlerini mahkûmdan almıyorduk; aydınlatma, ısıtma, bunlar zaten devlet tarafından karşılanıyordu. Mahkûmun kullandığı ekstra elektrikli cihazların gideri mahkûmdan alınıyordu, o süzülüyor.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – O zaman belirli bir oran var, şunun üstüne çıkarsa bunu mahkûm kullanmış sayıyoruz, bunu da...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sayaçlarımız var koşullarda, mahkûmun kullandığını biliyoruz, odada kullanılanı biliyoruz.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – Biraz daha detaylı anlatabilirseniz belki; televizyon, buzdolabı, pervane, vantilatör, ev semaveri...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – “Kettle”lar, onlar mahkûmdan alınıyordu; şimdi mahkûmdan alınan o miktara uygulanacak tarife mesken tarifesi olacak, o konudaki mağduriyet...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Kalanı yine Genel Müdürlük veya Bakanlık ödeyecek.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Tabii, zaten bütün kamu kurumları o tarifeden ödüyor.

Burada bir düzenleme daha yapılmış oldu; kadın ve çocuklardan hiç ücret alınmayacak.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Burası önemli.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Yönetmelikle yapılan bu düzenlemede kadın ve çocuklardan hiç ücret alınmayacak dezavantajlı gruplar olduğu için.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Teşekkür ediyoruz.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Yine, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonumuzun da zaman zaman raporlarında yer alan hükümlü ve tutukluların ihtiyaçları doğrultusunda oda ve eklentilerinde bulundurabilecekleri eşyalarda da bir miktar ihtiyaçlar gözetilerek artışa gidildi. Yönetmelikte bu konuda da...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Bu önemli bir şey, örnekleme söyler misiniz, mesela ne?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Kıyafet sayılarında artış yapmış olduk, bu konuda bir yakınma vardı. Zaten bulundurulabilecek eşyalar belliydi; bunların sayısında, bulundurulma miktarında artışlar yaptık. Yine, kantinden alabilecekleri eşyalar belliydi, onları biraz daha rahatlatmış olduk.

Yine, hükümlü ve tutukluların odalarında özellikle sağlık sebebiyle bulundurabilecekleri medikal eşyalarda -orada tereddütler vardı çünkü yönetmelikte onlar sayılmıyordu- doktorun rapor vermesi hâlinde onlara imkân tanımış olduk.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mesela tansiyon aleti bulunabilir mi?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sayın Başkanım, eğer sürekli ölçmesi gerekiyorsa, tansiyon aleti... Yoksa elektronik cihaz olarak revirde ölçtürmesi gerekir. Ama mesela boyunluk bulunabilir ya da dengesini sağlayabileceği aparatlar bulunabilir.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şeker hastası mesela, kendileri şimdi onları...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sayın Başkanım, eğer tıbbi zorunluluk varsa içeriye oksijen cihazı bile alabiliyoruz, orada bir şey yok.

Önemli bir değişiklik yine İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun zaman zaman dile getirmiş olduğu, Ceza İnfaz Kurumlarında annesinin yanında kalan çocukların tüm ihtiyaçları devlet tarafından karşılanacak.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şöyle, orada genel olarak bez şikâyetleri oluyor mesela.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sayın Başkanım, şöyle, daha önce bez şikâyetleri oluyordu; aslında biz bunu yine temin ediyorduk ancak...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Biliyorum, farklı farklı yöntemlerle.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Evet, farklı yöntemlerle. Ancak, şimdi bunun mevzuat altyapısını sağlamış olduk. Sadece bez değil, anne yanında kalan çocuk için mama sandalyesi dâhil, süt, biberon, süt pompası, kıyafetler, diğer eğitim öğretim eşyaları...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Oyuncak...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Oyuncak...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – ...oyuncaklar devlet tarafından sağlanacak ve annenin herhangi bir şekilde dışarıda bir şeye muhtaç olmaması bu şekilde temin edilmiş olacak; bu düzenleme içerisinde o da...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Güzel, tebrik ederiz.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –

Ve son olarak Sayın Başkanım, yine, çeşitli ziyaretlerde gündeme gelen hükümlü ve tutukluların sevkleri hâlinde eşyalarının nakli, kargo ücretleri konusu vardı, bir kısım yakınmalar vardı. Burada 50 kiloya kadar olan kargo ücretleri karşılanıyor, 50 kilogramı geçmeyen kısmı karşılanıyor. Çocuk hükümlülerinki devlet tarafından karşılanacak. Yine, maddi durumu yetersiz olan hükümlülerin eşya gönderim ücretleri de devlet tarafından karşılanmış olacak. Kendisi nakledilip arkasından eşyası...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Eyvallah.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – 50 kilo ne gönderebilir ki mahkûm?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ya olur olur, kitapları olur.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – İmkânları varsa Sayın Vekilim, o şekilde.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, çok teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sağ olun.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bu yapmış olduğunuz yeni iyileştirmeler için de teşekkür ediyoruz sizlere.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ali Haydar Bey bir söz alacak.

Buyurun Ali Haydar Bey.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi'nin, 18/12/2022 tarihli ve altı yaşındaki bir çocuğun cinsel istismarının araştırılmasıyla ilgili bir komisyon kurulmasını içeren dilekçelerini geri aldıklarına ilişkin açıklaması

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sayın Başkanım, 18/12/2022 tarihli Komisyon üyelerimizle verdiğimiz dilekçemizi biz geri alıyoruz; içeriğini de kısaca söyleyeyim: Bu altı yaşındaki çocuğun cinsel istismarıyla ilgili bir komisyon kurmak ve araştırma yapmak; buna dair Genel Kurulumuz kurdu. O yüzden, dilekçemizin içeriğine dair herhangi bir ihtiyaç kalmadı. Dilekçemizi biz geri alıyoruz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Teşekkür ederim.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, ikiz çocuk dünyaya getiren yasama uzmanı Zeynep Doğru Oruç'u tebrik ettiğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Arkadaşlar, toplantıyı kapatmadan önce bir hususu sizlerle paylaşmak istiyorum. Malumunuz, bizim elimiz, kolumuz, gözümüz, kulağımız olan uzman arkadaşlarımız var. Onların çalışmaları bizler için çok çok değerli oluyor. Hakikaten onlar, özellikle İnsan Hakları İnceleme Komisyonunda bulunan uzman arkadaşlarımız, görevlilerimiz çok büyük bir yük altında çalışıyorlar, 13-14 bin dilekçeyi bütün ayrıntısıyla inceliyorlar.

Şimdi, o uzmanlarımızdan bir arkadaşımız, kardeşimiz Zeynep Doğru Oruç geçtiğimiz günlerde ikiz çocuk dünyaya getirdi. Kendisini tebrik ediyoruz, analı babalı büyütsün inşallah. (Alkışlar)

Peki, çok teşekkür ediyoruz sizlere.

Toplantımızı kapatıyor, herkese iyi günler diliyorum.

Kapanma Saati: 11.48

